

کلیات

- نظریه‌های جامعه‌شناسی

تعریف نظریه: «نظریه همگرایی جامع قضایای متعدد در قالب یک مجموعه پیوسته و منطقی است که به کمک آن می‌توان برخی از پدیده‌ها را تبیین کرد. نظریه به صورت مفروض مورد قبول دانشمندان است.» این تعریف به حقیقت نظریه نزدیکتر است.

مکاتب گوناگون تعریف‌های مختلفی برای نظریه ارائه می‌دهند و ماهیت آنها نیز توسط نظریه‌های بنیادین آنها تعیین می‌شود

* نظریه همواره بر واقعیت‌های عینی منطبق نیست.

تعریف مکتب: حوزه تفکر علمی (گرایش‌های فکری مشابه و نزدیک به هم) که احیاناً یکدیگر را تحت تاثیر قرار می‌دهند یا زمینه‌های خاصی را برای تحقیق و تتبع و نظریه پردازی می‌پذیرند مکتب می‌نامند .

* هر مکتب به همت یک بنیانگذار حول یک محور اندیشه اصلی و پیروانش اصول و ضوابط و نحوه تفکر آن را دنبال می‌کنند. مکتب با توجه به گرایشها و نظریه‌های مختلف درونی اش ، نسبت به نظریه کلی تر و عامتر است و نظریه برخلاف آن، ساخت علمی دارد.

گاستون بوتول» به طور کلی تمایلات مختلف سیاسی ، سعی دارند از مجرای دکترین ها ، جامعه شناسی را به سوی خود بکشند. هر دکترین عبارت است از مجموعه افکار و نظریات شخص به وجود آورنده آن و آن دکترین فقط تا حد یک استدلال توجیهی از ابزار علمی استفاده می‌کند بنابراین دکترین جامعه شناسی به منظور یک عمل فوری به وجود آمده است و وسیله وضع قانون است در حالی که نظریه ها برعکس، وقایع را طبقه بندی کرده و بوسیله احکام علت و معلولی آن را مورد بحث قرار می‌دهند و در صورت وقوع وقایع جدید و یا عدم موفقیت ، قابل تجدید نظر هستند «بنابراین ، نظریه از لحاظ تعمیم اصول و ترکیب ، محدود و همیشه موقتی است و قسمتی از علم محسوب می‌شود؛ مثلاً در مکتب دورکیم به نظریه‌های مختلفی در مورد واقعیت اجتماعی ، تفاوت بین واقعیت و ارزش ، تقسیم کار ، بی سامانی و تراکم اجتماعی که موجب تقسیم کار می‌شود و با افزایش خود تقسیم کار را وسعت می‌دهد بر می‌خوریم .

به عنوان یک پیشنهاد موقت می‌توان این نظریه **هانری مندراس** را که درباره ساخت گرایبی عنوان کرده است پذیرفت که «وقتی جامعه شناسی در یک بخش از جامعه موفق به کشف طرحی منطقی گردد در بخش‌های دیگر جامعه طرحی یکسان یا همسان پیدا کند. به نحوی که بتواند این دو را به همدیگر منطبق گرداند، به این نتیجه خواهد رسید که یک طرح منطقی بنیادی وجود دارد که جنبه‌های متفاوت جامعه براساس آن بنا گردیده است»
خلاصه این نظر آن است که تنها کار اصلی نظریه ساختن و پرداختن انگاره‌ها و الگوهای است که به کمک آن می‌توان جامعه را بهتر درک کرد.

می‌توان گفت طرح منطقی مورد نظر مندراس مبنایی نظریه‌ی بی‌قرار می‌گیرد که بر اساس آن واقعیت‌ها و پدیده‌های دیگر قابل تبیین است به عبارت دیگر ، به اعتبار یک نظریه می‌توان در واقعیت برشی ایجاد کرد. مثلاً به به استناد (یک تحلیل ریاضی) طرحی منطقی ساخته می‌شود و آنگاه برش‌هایی در واقعیت انجام می‌گیرد تا عناصر واقعی لازم برای قرار گرفتن در طرح مورد نظر فراهم آید. اگر نظم ریاضی از طریق مشاهدات مردم شناسانه در پدیده‌های مردم شناسی یا زبان شناسی دیده شود نوعی کشف و شهود به محقق دست می‌دهد و چنان می‌پندارد که طرح منطقی مورد نظر، نه در ذهن، بلکه در خود

واقعیت وجود دارد و چنین است که نظریه ساخت گرابی به عنوان شیوه اندیشه و وسیله کشف نظم یا ذات چیزهای اجتماعی پا می گیرد و به راه می افتد

نکات مهم فصل

- 1) مکتب نسبت به نظریه عام تر و کلی تر است و نظریه برخلاف مکتب ساختی علمی تر دارد.
 - 2) منبع اصلی شکل گیری نظریه: 1- شخص نظریه پردا ز 2 - افکار و نظریات گذشته 3 - واقعیت اجتماعی
 - 3) استفاده از الگوبه درک بهتر نظریه کمک می کند
 - 4) الگوی یک شیئی عین آن نیست بلکه به شیئی مورد نظر شباهت دارد.
 - 5) هرگاه فرضیه در موقعیت های متفاوت به اثبات برسد می تواند به سطح **قانون** ارتقا یابد
- طبقه بندی نظریه ها بر حسب موضوع : ساختنی - کارکردی - مبادله - دیالتیکی - تقابل (ستینر)
- طبقه بندی نظریه ها بر حسب روش : تاریخی - اثباتی - تفسیری - دیالتیکی
- طبقه بندی نظریه ها بر حسب زمان پیدایش : کلاسیک - مدرن - پست مدرن
- طبقه بندی نظریه ها بر حسب نحوه تبیین : قیاسی - استقرایی - الگویی - رسمی - غیر رسمی
- طبقه بندی نظریه ها بر حسب مکان : فرانسوی - آمریکایی - اروپایی

فواید نظریه :

- 1) نظریه می تواند راهنمای تحقیق باشد
- 2) نظریه ممکن است الهام بخش فرضیات علمی تازه ای باشد
- 3) تجزیه و تحلیل و نقد هر نظریه ممکن است به نظریات تازه ای منجر شود
- 4) نظریه ممکن است افکار جدیدی را در روند حل مسائل نظری برانگیزد
- 5) نظریه ممکن است الگوهایی از موضوعات و مسائل مورد بحث ارائه دهد به طوری که بتوان یک توصیف جامع و طرح گونه از آنها عرضه کرد
- 6) نظریه عامل اساسی ارتباط دهنده میان مفاهیم، اطلاعات و ارقام می باشد در واقع مدل (الگو) تصاویر ساده شده و انتزاعی از امور خارجی شده اند.

توضیحات تکمیلی :

- * جامعه شناسی علمی است که حتی در تجربی ترین شکل خود نیز با نظریه سروکار دارد.
- * رکن اساسی نظریه قانون (قانونمندی) است به بیان دیگر نظریه گفتاری است که بیانگر رابطه علت و معلولی پدیده هاست
- * مفهوم مکتب با مفهوم نظریه پیوستگی متقابل دارد.
- * آنچه در سنت اروپا و مردم شناسی مکتب خوانده میشود در جامعه شناسی آمریکا نظریه نامیده می شود
- * می توان گفت که نظریه جامعه شناسی محصول خود آگاهی اجتماعی و جزء ضروری تفکر است . که با آشکار ساختن مسائل نامرئی و غیر آگاهانه، درک روشن مسائل اجتماعی را ممکن می سازد.

مجموعه سوالات 10 سال اخیر کنکور کارشناسی ارشد آموزش بهداشت فصل اول - کلیات

1- هم نگری جامع فضایی متعدد در قالب یک مجموعه پیوسته و منطقی که به کمک آن می توان برخی از پدیده ها را تبیین کرد، چه می نامند؟ (ارشد 86 - 85)

- الف ایدئولوژی
ب- دکترین
ج- نظریه
د- فرضیه

2- مکتب جامعه شناسی بیشتر بر کدامیک از پایه های زیر استوار است (ارشد 80 - 79)

- الف- تئوری ها
ب- قوانین تجربی
ج- پیش فرضیه ها
د- متغیرها

3- کدامیک از جامعه شناسان زیر بر روی تفهیم تفسیری عمل فردی تکیه می کنند؟

- الف - مارکوزه
ب- کارل مارکس
ج- مارکس وبر
د- پارسنر

4- در جامعه شناسی در رابطه میان الگو و نظریه کدام یک از موارد زیر صحیح است؟ (ارشد 83 - 82)

- الف الگوها و نظریه ها واقعی نیستند
ب- الگو ذهنی و نظریه عینی و واقعی است
ج- الگو عینی و نظریه ذهنی است
د- استفاده از الگو به درک بهتر نظریه کمک می کند

5- روابط ملموس بین پدیده های اجتماعی در نزد کدام دانشمند به تعادل مکانیکی و ریاضیات مربوط می گردد؟ (ارشد 85 - 84)

- الف - ماکس
ب- پارتو
ج- ماکس وبر
د- اسپنسر

6- مفهوم - کدام یک از عبارات های زیر در مورد نظریه صحیح است؟ (ارشد 89 - 88)

- الف - همواره بر واقعیت های عینی منطبق نیست
ب- همواره مهم تر از عمل تلقی نمی شود
ج - ربطی به زندگی روزمره افراد ندارد
د - طرح فرضیات تنها راه رسیدن به نظریه های علمی است

پاسخ تستهای فصل اول

1- گزینه ج

هم نگرى جامع فضايى متعدد در قالب يك مجموعه به هم پيوسته و منطقى كه به كمك آن مى توان برخى از پديده ها را تبیین کرد نظريه مى نامند (ص 5 نظريه های جامعه شناسی توسلی)

2- گزینه ج

مکتب جامعه شناسی بر پایه موقعیت پیش فرض ها استوار است (ص 14 نظريه های جامعه شناسی توسلی)

3- گزینه ج

با پی گیری معنی عمل فردی در روند فرهنگی - تاریخی جوامع ، علم اثباتی را بر تفهیم تفسیری استوار مى کند (ص 15 نظريه های جامعه شناسی توسلی)

4- گزینه د

استفاده از الگو به درک بهتر نظريه كمك مى كند (ص 11 نظريه های جامعه شناسی توسلی)

5- گزینه ب

رابطه ملموس بين پديده اجتماعى در نزد پارتو به تعادل مکانیکی و ریاضیات متوسل مى گردد (ص 15 نظريه های جامعه شناسی توسلی)

مفهوم -گزینه الف

نظريه همواره بر واقعیت های عینی منطبق نیست (ص 7 نظريه های جامعه شناسی توسلی)

مجموعه تست تالیفی 1- کلیات

1- در بحث نظریه جامعه شناسی توسط گلو کسمن ، کدامیک از انواع نظریه شامل اظهاراتی درباره زمینه های شناخت و چهار چوب تبیین های مختلف جهان می باشد؟

الف- شناخت فلسفی ب- روش شناسی ج- شناخت شناسی د- نظریه در معنای مشخص آن

2- در بحث نظریه جامعه شناسی توسط گلو کسمن کدامیک از انواع نظریه شامل فعالیت نظریه پردازی است و ضمن در برگرفتن ارزش ها ، برای پدیده های اجتماعی در فکر ، مرزهایی ایجاد می کند

الف - شناخت فلسفی ب- روش شناسی ج- دیدگاه های کلی د- موارد الف و ج

3- در بحث نظریه جامعه شناسی توسط گلو کسمن کدامیک از انواع نظریه شامل تایید صحت نوع روش های تحقیق است؟

الف- شناخت فلسفی ب- روش شناسی ج- شناخت شناسی د- دیدگاه های کلی

4- کدامیک از مکاتب معتقد است نظریه ، کوششی علمی راه جمع آوری شواهد و یافته های تجربی و برقرار کردن همبستگی بین یافته ها و تبیین آنها از طریق استقراء است بدون آن که تصور یا تحلیل یا توضیحی اضاف بر مشاهدات تجربی در آن بکار رود

الف - تجربه گرایان ب- عقل گرایان ج- ساخت گرایی د- کارکرد گرایان

5- کدامیک رکن اساسی نظریه است؟

الف - قانون ب- فرضیه ج- مکتب د- دکترین

6- کدامیک در مورد مکتب صحیح است؟

الف - حوزه تفکر علمی یا گرایش های فکری مشابه و نزدیک به هم را که احیاناً یکدیگر را تحت تاثیر قرار می دهند

ب- هر مکتبی حول یک محور اندیشه اصلی و به همت یک بنیان گذار ، تشکیل می شود

ج- در جامعه شناسی نمی توان بین مکتب و نظریه یک خط فاصل قطعی رسم کرد

د- همه موارد بالا

7 - کدامیک در مورد مکتب- نظریه و دکترین صحیح است؟

الف - در مکاتب جامعه شناسی یک ارتباط نامرئی بین مکتب و آیین (دکترین) وجود دارد

ب - مکتب نسبت به نظریه کلی تر و عام تر است و نظریه برخلاف مکتب ، ساختی علمی دارد

ج- در جامعه شناسی تحلیلی تفاوتی که بین دکترین و نظریه قائل می شوند ، در بحث مکتب ها اهمیت اساسی دارد

د- همه موارد بالا

8 - از نظر دور کیم ، کدامیک موجب تقسیم کار اجتماعی در جوامع می شود ؟

الف - تخصصی شدن ب- اجتماعی شدن ج- تراکم اجتماعی د- پذیرش هنجار

9- کدامیک در مورد نظریه درست است؟

الف - نظریه بر واقعیت های عینی منطبق نمی شود

ب- نظریه جامعه شناسی ضرورت دارد رابطه صریح و روشنی با عمل اجتماعی داشته باشد

ج- محصول خود آگاهی اجتماعی و جزء ضروری تفکر است

د - همه موارد بالا

10- کدامیک از فواید نظریه است؟

الف - برانگیختن افکار جدیدی در روند حل مسائل نظری

ب- ارائه الگوهای از موضوعات و مباحث مورد بحث

ج- الهام بخش فرضیات علمی تازه

د- همه موارد بالا

11- در زمینه تفاوت نظریه الگو ، کدامیک صحیح است؟

الف - نظریه ، به شکل بی واسطه و مستقیم امور را تبیین می کند ب- الگوها از طریق تشابه به شناخت واقعیت کمک می کند

ج- الگو ، به درک بهتر نظریه کمک می کند

د- همه موارد بالا

12- کدامیک در مورد مفروضات زمینه ای و مفروضات مسلم نظریه های اجتماعی صحیح است؟

الف - در نظریه های اجتماعی عناصری که به طور مشخص و واضح مطرح نشده اند از مفروضات زمینه ای هستند

ب- مفروضات مسلم محور اصلی نظریه را می سازد

ج- مفروضات زمینه ها دورنما و زمینه ای که مفروضات مسلم از آن اخذ شده اند ، فراهم می آورد

د- همه موارد بالا

13- روابط ملموس بین پدیده های اجتماعی نزد کدامیک از روی الگوی اندام گرایی پذیرفته و اثبات شد؟

الف - اسپنسر

ب- پارتو

ج- ماکس وبر

د- مارکس

14- چرا برخی صاحب نظران نظریه جامعه شناسی « ماتریالیسم تاریخی» را در نهایت یک نظریه کارکرد گرایانه می دانند؟

الف- در بحث در مورد جامعه سوسیالیستی ، شکل کارکردی پیدا می کند

ب- رابطه بین نیروهای تولید در روابط تولید رابطه تابعی (کارکردی) است

ج- موارد الف و ب

د- هیچ کدام

15- کدامیک اساس جامعه شناسی را به نوعی روان شناسی بر می گرداند؟

الف -اگوست کنت

ب- لوبله

ج- گابریل تارد

د- هر سه مورد

16- مکاتب صورت گرایی و فرهنگ گرایی در جامعه شناسی به ترتیب توسط چه کسانی توسعه یافت؟

الف - زیمل - آلفرد وبر

ب- فون ویز و آلفروبر

ج- گابریل تارد-ماکس وبر

د- موارد الف و ب

17- کدامیک از نظریه های زیر ، درک واقعیت کلی جامعه در روابط صوری آن صورت می گیرد؟

الف- نظریه اصالت صورت

ب- تکامل گرایی

ج- نوکارکرد گرایی

د- ساخت گرایی

18- کدامیک از نظریه های زیر : نظریه الگویی است؟

الف - نظریه - تکامل

ب- نظریه کنش متقابل

ج- کارکرد گرایی

د- نظریه مبادله

19- کدامیک از نظریه های زیر از نوع نظریه های خرد می دانند؟

الف- نظریه مبادله

ب- نظریه کنش متقابل

ج- کارکردگرایی

د- نظریه تکامل

20- با توجه به دیدگاه مرتون: کدامیک از نظریه های زیر را نظریه برد متوسط می نامند؟

پاسخ مجموعه تست تالیفی فصل اول - کلیات

- 1- گزینه ج
شناخت شناسی ، یا اظهاراتی که درباره زمینه های شناخت و چهار چوب تبیین های مختلف جهان می شود ، به بیان دیگر در این باره بحث می کند که چه نوع دانشی قابل تحقیق است (ص 4 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 2- گزینه د
شناخت فلسفی یا دیدگاه های کلی که شامل در بر گرفتن ارزش ها برای پدیده های اجتماعی در فکر ، مرزهایی ایجاد می کند این نوع شناخت ، خود فعالیت نظریه پردازی را نیز در بر می گیرد (ص 4 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 3- گزینه ب
روش شناسی یا تأیید صحت نوع روش های تحقیق (ص 4 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 4- گزینه الف
تعریف مورد نظر از تجربه گرایان است (ص 4 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 5- گزینه الف
قانون (قانونمندی) رکن اساسی نظریه است. (ص 5 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 6 - گزینه د
همه گزینه ها صحیح می باشد (ص 5 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 7- گزینه د
همه گزینه ها صحیح می باشد (ص 5 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 8- گزینه ج
از نظر دورکیم ، تراکم اجتماعی موجب تقسیم کار می شود (ص 6 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 9- گزینه د -
همه موارد در مورد نظریه صحیح است (ص 7-8 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 10- گزینه د
همه موارد در مورد فواید نظریه درست است (ص 10 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 11- گزینه د
همه موارد صحیح است (ص 11 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 12- گزینه د
همه موارد صحیح است (ص 13 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 13- گزینه الف
اسپنسر این روابط علمی را از روی الگوی اندام گرایی می پذیرد و اثبات می کند (ص 15 نظریه های جامعه شناسی توسلی)
- 14- گزینه ج

موارد الف و ب در مورد ماتریالیسم تاریخی و کارکردی گرایانه بودن این نظریه صحیح است (ص 15 نظریه های جامعه شناسی توسلی)

15- گزینه ج

در زمینه عامل مسلط روان شناسی می توان از گابریل تارد نام برد که اساساً واقعیت جامعه شناسی را به نوعی روان شناسی بر می گرداند (ص 16 نظریه های جامعه شناسی توسلی)

16- گزینه د

صورت گرایی توسط فون ویزوزیمل و فرهنگ گرایی توسط آلفرد وبر توسعه یافت (ص 18 نظریه های جامعه شناسی توسلی)

17- گزینه الف

منظور از نظریه اصالت صورت ، درک واقعیت کلی جامعه در روابط صوری آن است (ص 18 نظریه های جامعه شناسی توسلی)

18- گزینه ج

کارکرد گرایی را نظریه الگویی میدانند (ص 24 نظریه های جامعه شناسی توسلی)

19- گزینه الف

نظریه مبادله را از نوع نظریه های خرد می دانند (ص 24 نظریه های جامعه شناسی توسلی)

20- گزینه ج

برخی نظریه های کارکرد گرایی را با توجه به دیدگاه مرتون نظریه برد متوسط نامیده اند (ص 24 نظریه های جامعه شناسی توسلی)

نکته مهم: داوطلبین محترم توجه فرمایید که با تهیه این جزوات دیگر نیاز به خرید هیچ گونه کتاب مرجع دیگری نخواهید داشت. برای اطلاع از نحوه دریافت جزوات کامل با شماره های زیر تماس حاصل فرمایید.

021/66902061- 66902038

013/33338002(رشت)

013/42342543(لاهیجان)